

POSTANOWIENIE

28 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 28 listopada 2025 r. w Warszawie

na skutek skargi kasacyjnej [...] Instytutu [...] w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w W.

z 29 grudnia 2020 r., V ACa 310/20,

w sprawie z powództwa [...] Instytutu [...] w W.

przeciwko P. spółce akcyjnej w W.

z udziałem interwenienta ubocznego S. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L.

o zapłatę,

1. Stwierdza, że w związku z upływem okresu, na który wyznaczono SSN Jolantę Frańczak do orzekania w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego bez jej zgody, skład tego Sądu wyznaczony do rozpoznania niniejszej sprawy nie jest prawidłowy z uwagi na niezgodność art. 35 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (jedn. tekst Dz.U. z 2024 r., poz. 622) – w zakresie wyznaczenia sędziego do orzekania w innej izbie bez jego zgody – z art. 178 ust. 1 w związku z art. 180 ust. 2 oraz art. 2 Konstytucji RP, a także art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.).

2. Przedstawia akta sprawy Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą Izby Cywilnej Sądu Najwyższego celem wystąpienia do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z wnioskiem o wyznaczenie SSN Jolanty Frańczak do rozpoznania sprawy II CSKP 1180/22 za jej zgodą.

Dariusz Dończyk

Jolanta Frańczak

Monika Koba

(A.G.)

UZASADNIENIE

Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego Izbą Cywilną z 5 stycznia 2022 r. sprawa o sygn. akt II CSKP 1180/22 została przydzielona SSN Dariuszowi Dończykowi na podstawie § 83a ust. 1, 2, 4 oraz 5 pkt 2 i 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 marca 2018 r. – Regulamin Sądu Najwyższego.

Zarządzeniem nr 22/2023 z 15 lutego 2023 r. Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego SSN Jolanta Frańczak, orzekająca w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (dalej: „IPiUS”), została wyznaczona do orzekania w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego (dalej: „ICSN”) na czas określony od dnia 1 kwietnia 2023 r. do dnia 30 czerwca 2023 r.

Zarządzeniem z 24 marca 2023 r. Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej – wydanym w zastępstwie przez SSN Tomasza Szanciło - na podstawie § 16 ust. 2 pkt 5 i § 80 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. – Regulamin Sądu Najwyższego (obecnie tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r., poz. 806 - dalej: „Regulamin SN”) w zw. z zarządzeniem nr 22/2023 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2023 r. w sprawie wyznaczenia sędziego Sądu Najwyższego do orzekania na czas określony w Izbie Cywilnej wyznaczono skład sędziów Sądu Najwyższego, tj. SSN Jolantę Frańczak (przewodniczący), SSN Dariusza Dończyka (sprawozdawca) i SSN Monikę Kobę celem rozpoznania sprawy II CSKP 1180/22

(pkt 1). W punkcie drugim zarządzenia określono przewidywany termin posiedzenia w sprawie – maj 2023 r., a w punkcie trzecim tego zarządzenia, na podstawie art. 29 § 8 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym oraz § 83 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. - Regulamin Sądu Najwyższego, zarządzono zawiadomienie o składzie wyznaczonym do rozpoznania środka zaskarżenia oraz o osobach sędziów zastępców wyznaczonych w planie posiedzeń.

Zarządzeniem wydanym 20 kwietnia 2023 r. przez sędziego sprawozdawcę w sprawie został wyznaczony termin posiedzenia niejawnego na 26 maja 2023 r. w celu rozpoznania skargi kasacyjnej.

Na posiedzeniu niejawnym 26 maja 2023 r. postępowanie kasacyjne w sprawie II CSKP 1180/22 zostało na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. *per analogiam* w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. zawieszone do czasu rozstrzygnięcia przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: „Trybunał” lub „TSUE”) pytań prejudycjalnych w sprawach II CSKP 496/22, II CSKP 501/22 i II CSKP 1588/22. Istota tych pytań dotyczyła tego, czy składy w ICSN, obsadzone w okolicznościach, o których mowa powyżej, spełniają przewidziane w art. 19 ust. 1 drugi akapit TUE w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej warunki dotyczące niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy.

Wyrokiem z 1 sierpnia 2025 r. w sprawach połączonych C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23, C-493/23, *Daka* (EU:C:2025:592) Trybunał stwierdził, że pod pewnymi warunkami Pierwszy Prezes Sąd Najwyższego mógł czasowo nałożyć na sędziów tego Sądu obowiązek orzekania w izbie macierzystej i innej izbie Sądu Najwyższego, a prawo krajowe daje sądowi odsyłającemu możliwość skontrolowania prawidłowości jego własnego składu.

Po wydaniu wyroku przez TSUE w sprawach połączonych C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23, C-493/23 i podjęciu postępowania w niniejszej sprawie, akta przedstawiono sędziemu sprawozdawcy, wskazując w planie posiedzeń ICSN 28 listopada 2025 r. jako termin posiedzenia niejawnego w sprawie, pomimo że członkiem składu orzekającego jest SSN Jolanta Frańczak,

której okres wyznaczenia do orzekania w Izbie Cywilnej wynikający z zarządzenia nr 22/2023 upłynął 30 czerwca 2023 r.

Postanowieniem z 28 listopada 2025 r. Sąd Najwyższy (w punkcie 1) stwierdził, że w związku z upływem okresu, na który wyznaczono SSN Jolantę Frańczak do orzekania w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego, skład tego Sądu wyznaczony do rozpoznania niniejszej sprawy jest nieprawidłowy z uwagi na niezgodność art. 35 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (obecnie tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r., poz. 622 – dalej: „uSN” lub „ustawa o Sądzie Najwyższym”) – w zakresie wyznaczenia sędziego do orzekania w innej izbie bez jego zgody – z art. 178 ust. 1 w związku z art. 180 ust. 2 oraz art. 2 Konstytucji RP a także art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm. – dalej: „EKPC”). W konsekwencji Sąd Najwyższy w składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy przedstawił akta sprawy Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą Izby Cywilnej Sądu Najwyższego celem wystąpienia do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z wnioskiem o wyznaczenie SSN Jolanty Frańczak do rozpoznania sprawy II CSKP 1180/22 za jej zgodą (pkt 2). Zgoda wyrażona na piśmie przez SSN Jolantę Frańczak została dołączona do akt sprawy.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 379 pkt 4 w zw. z art. 391 § 1 i w zw. z art. 398²¹ k.p.c. sprzeczność składu orzekającego z przepisami prawa pociąga za sobą nieważność postępowania w postępowaniu kasacyjnym, którą skład orzekający powinien brać pod uwagę z urzędu, niezależnie od tego czy strony postępowania kasacyjnego zgłosiły odpowiednie wnioski w tym zakresie, a jeżeli je postawiły, czy zostały one przekonująco jurydycznie uzasadnione. Nie ma również żadnych wątpliwości, że Sąd Najwyższy w składzie ukształtowanym do rozpoznania skargi ma obowiązek skontrolowania prawidłowości jego własnego składu, by nie doprowadzić do orzekania w warunkach nieważności postępowania.

Sprzeczność składu orzekającego z przepisami prawa zachodzi przy tym nie tylko wówczas, gdy skład jest inny aniżeli przewidziany ustawą, lecz także wtedy, gdy sędziowie zasiadający w składzie orzekającym nie posiadają prawidłowego ustrojowego umocowania do orzekania w konkretnym sądzie (zob. m.in. uchwały Sądu Najwyższego z 17 lipca 2007 r., III CZP 81/07, OSNC 2007, nr 10, poz. 154 i z 14 listopada 2007 r., BSA-4110-5/07, OSNC 2008, nr 4, poz. 42).

Podjmując rozstrzygnięcie zawarte w sentencji postanowienia, Sąd Najwyższy w składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy kierował się oceną konstytucyjności art. 35 § 3 uSN, na podstawie którego to przepisu oraz na mocy zarządzenia nr 22/2023 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z 15 lutego 2023 r. i zarządzenia z 24 marca 2023 r. Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej Sądu Najwyższego SSN Jolanta Frańczak, orzekająca w IPIUS została wyznaczona do orzekania w ICSN na czas określony od 1 kwietnia 2023 r. do 30 czerwca 2023 r. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu „Sędzia może być wyznaczony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do udziału w rozpoznaniu określonej sprawy w innej izbie oraz, za zgodą sędziego, do orzekania na czas określony w innej izbie. Wyznaczenie sędziego do orzekania w innej izbie, bez jego zgody, może nastąpić na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy w roku. Po upływie okresu wyznaczenia sędziego do orzekania w innej izbie, sędzia podejmuje czynności w sprawach przydzielonych mu w tej izbie do ich zakończenia”.

Analiza art. 35 § 3 uSN prowadzi do wniosku, że zawiera on normy prawne dotyczące różnych sytuacji. Reguluje on: 1) wyznaczenie sędziego do udziału w rozpoznaniu określonej sprawy w innej izbie; 2) wyznaczenie sędziego do orzekania na czas określony w innej izbie za jego zgodą; 3) wyznaczenie sędziego do orzekania w innej izbie bez jego zgody na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy roku; 4) obowiązek podejmowania czynności w sprawach przydzielonych mu w innej izbie do orzekania po upływie okresu wyznaczenia. Na jego podstawie sędzia może zostać wyznaczony do orzekania w innej izbie Sądu Najwyższego w jednej sprawie (jako członek składu orzekającego wspierający sędziego sprawozdawcę albo jako sędzia sprawozdawca)

albo do rozpoznania nieokreślonej liczby spraw przydzielonych mu w okresie wyznaczenia do orzekania na czas określony (zarówno za zgodą, jak i bez zgody). Przepis ten nie określa jednak żadnych przesłanek wyznaczenia do orzekania w innej izbie ani warunków, na jakich to orzekanie ma się odbywać, jak i warunków wykonywania dotychczasowych obowiązków w izbie macierzystej w okresie wyznaczenia. Regulacji takich nie zawierają także inne przepisy ustawy o Sądzie Najwyższym ani Regulaminu tego Sądu. Nie zawierają one również unormowania określającego podstawę prawną dla przydzielenia sędziemu spraw w innej Izbie Sądu Najwyższego w okresie wyznaczenia.

Biorąc pod uwagę, że SSN Jolanta Frańczak nie wyraziła - przed wydaniem przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego zarządzenia nr 22/2023 - zgody na orzekanie w ICSN przez czas oznaczony, a Pierwszy Prezes SN nie występował o wyrażenie takiej zgody po upływie okresu wyznaczenia samodzielnie ani w reakcji na postanowienia Sądu Najwyższego z 14 października 2025 r. wydane w sprawach II CSKP 567/22, II CSKP 615/22, II CSKP 619/22, II CSKP 1588/22, II CSKP 654/22, II CSKP 631/22 oraz II CSKP 636/22, Sąd Najwyższy uznał, że art. 35 § 3 uSN w zakresie w którym upoważnia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego - bez jakichkolwiek przesłanek i warunków - do wyznaczenia sędziego Sądu Najwyższego do orzekania w innej izbie bez jego zgody na czas określony oraz nakłada na sędziego obowiązek podejmowania czynności w sprawach mu przydzielonych po upływie okresu wyznaczenia, jest sprzeczny z art. 178 ust. 1 w związku z art. 180 ust. 2 i art. 2 Konstytucji RP oraz art. 45 ust. 1 i art. 6 ust. 1 EKPCZ.

Dostrzeżenia wymaga, że na takim stanowisku stanęła nawet Krajowa Rada Sądownictwa (dalej: „KRS”) ukształtowana w trybie i składzie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) w uchwale nr 275/2023 z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie skierowania do Trybunału Konstytucyjnego wniosku o zbadanie zgodności z Konstytucją RP art. 35 § 3 uSN. Na skutek tej inicjatywy w Trybunale Konstytucyjnym oczekuje na rozpoznanie pytanie z wyżej przedstawionego wniosku, zarejestrowane pod sygn. K 7/23, jednak Trybunał nie podjął czynności zmierzających do jej rozstrzygnięcia. Uchwałą

nr 1091/2022 z 21 grudnia 2022 r. KRS uwzględniła natomiast odwołanie sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego orzekającego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (dalej: „IKNiSN”) od zarządzenia Pierwszego Prezesa SN nr 164/2022 w sprawie wyznaczenia sędziego do udziału w rozpoznaniu określonych spraw w ICSN. Po tej uchwale Pierwszy Prezes SN uchylił swoje zarządzenie. Uwzględnione zostało również odwołanie innego sędziego IKNiSP od zarządzenia Pierwszego Prezesa SN nr 36/2023 o wyznaczeniu do orzekania w ICSN na czas określony od 1 kwietnia 2023 r. do 30 czerwca 2023 r., do czego KRS nawiązała w uzasadnieniu uchwały nr 275/2023.

Oceny konstytucyjności art. 35 § 3 uSN Sąd Najwyższy dokonał w niniejszej sprawie, kierując się zapatrywaniami wyrażonymi między innymi w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z 17 listopada 2022 r., III PZP 2/21 (OSNP 2023, nr 3, poz. 25) oraz w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 (OSNP 2023, nr 10, poz. 104), do których się odwołuje bez potrzeby szczegółowego powtarzania przytoczonej w nich argumentacji. Uwzględnił również, że wyrok TSUE z 1 sierpnia 2025 r. w sprawach połączonych C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23, C-493/23, *Daka* dotyczył przede wszystkim wpływu zastosowania art. 35 § 3 uSN przez dr hab. Małgorzatę Manowską działającą w charakterze Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, mimo powołania na stanowisko sędziowskie w Sądzie Najwyższym z rażącym naruszeniem prawa krajowego, na status ukształtowanego w wyniku zarządzenia nr 22/2023 składu Sądu Najwyższego jako sądu spełniającego wymagania określone w art. 19 ust. 1 akapit 2 TUE oraz art. 47 KPP.

Zgodnie z art. 25 § 1 uSN sędzia obejmuje stanowisko w konkretnej izbie Sądu Najwyższego, która zostaje wskazana już na etapie udziału w procedurze konkursowej. Także uchwała KRS zawiera wniosek do Prezydenta RP o powołanie danej osoby na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w konkretnej izbie tego Sądu. Jest to uzasadnione specyfiką Sądu Najwyższego jako organu sprawującego nadzór nad działalnością orzeczniczą sądów powszechnych według podziału przedmiotowego. Zakłada to specjalizację sędziów orzekających w Sądzie Najwyższym w określonych dziedzinach prawa, gdyż w przeciwnym razie nie jest

możliwe sprawne i skuteczne wykonywanie zadań Sądu Najwyższego określonych w art. 183 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 1 pkt 1 uSN.

Z normami tymi koresponduje art. 35 § 2 uSN, który pozwala na przeniesienie sędziego do innej izby przez Pierwszego Prezesa SN tylko za jego zgodą. Ocenę tę wzmacnia fakt, że wzajemna relacja między izbami Sądu Najwyższego, chociaż wchodzi one w skład tego samego, jednego Sądu, jest relacją analogiczną do tej, która istnieje między dwoma różnymi sądami. Przemawia za tym jednoznacznie utrwalona praktyka przekazywania spraw między izbami Sądu Najwyższego na mocy postanowienia tego Sądu w razie stwierdzenia przez skład orzekający, że sprawa należy do właściwości innej izby Sądu Najwyższego niż izba, do której sprawa została skierowana. Postanowienie takie zapada przy zastosowaniu art. 200 § 2 k.p.c. i jako orzeczenie Sądu Najwyższego jest wiążące dla organów tego Sądu, eliminując przewidziany w art. 28 uSN sposób rozstrzygania sporów kompetencyjnych między Prezesami Sądu Najwyższego co do właściwości izb tego Sądu do załatwienia danej sprawy.

W tym kontekście podkreślenia wymaga, że Prezesi Sądu Najwyższego kierującymi pracami jego poszczególnych Izb, są odpowiednikami - na gruncie ustawy o Sądzie Najwyższym - prezesów odrębnych Sądów, czego potwierdzeniem jest nie tylko ustawowy zakres ich kompetencji, ale także stosowanie między innymi w stosunku do nich – w kwestiach nieuregulowanych w ustawie o Sądzie Najwyższym - z mocy art. 10 § 1 uSN przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r., poz. 334 ze zm.), co obejmuje w szczególności art. 22b § 2 zdanie trzecie tej ustawy. W rezultacie sędziowie poszczególnych izb Sądu Najwyższego objęci są gwarancjami ochronnymi przewidzianymi w art. 180 Konstytucji RP. Zdaniem Sądu Najwyższego w obecnym składzie, wyznaczenie sędziego do orzekania na czas określony w innej izbie Sądu Najwyższego bez jego zgody prowadzi do naruszenia zasady niezawisłości sędziów (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP), zasady nieprzenoszalności sędziów (art. 180 ust. 2 Konstytucji RP) oraz godności urzędu w zakresie warunków pracy (art. 178 ust. 2 Konstytucji RP).

Na ryzyko takie – skutkujące zmianą zakresu obowiązków sędziego Sądu Najwyższego - wskazano w uzasadnieniu postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 23 lutego 2023 r. (VI SA/Wa 8158/22) oraz w postanowieniu Naczelnego Sądu Administracyjnego z 5 czerwca 2024 r. (II GZ 134/23), dotyczących wyznaczenia sędziego Sądu Najwyższego bez jego zgody i wbrew jego woli, a także sprzecznie z zakresem jego specjalizacji zawodowej do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej.

O ile za dopuszczalne można uznać wyznaczenie – za zgodą sędziego - do orzekania w konkretnej sprawie, ewentualnie także wyznaczenie do orzekania w konkretnej sprawie bez zgody sędziego, jeżeli sprawa ta mieści się w zakresie jego specjalizacji zawodowej z uwagi na związki z materią należącą do właściwości izby w której objął stanowisko - pozostawiając w tym miejscu na uboczu brak postaw prawnych w ustawie o Sądzie Najwyższym i Regulaminie SN do przydzielenia takiemu sędziemu sprawy do rozpoznania w charakterze sprawozdawcy - o tyle zmiana zakresu obowiązków polegająca na wyznaczeniu do rozpoznania spraw o przedmiocie, który do tej materii nie należy, narusza stabilność zawodową sędziego Sądu Najwyższego i nie pozwala wykorzystać jego wiedzy i kompetencji w sposób służący dobru wymiaru sprawiedliwości i zapewnieniu stronom prawa do sądu w ujęciu merytorycznym.

Ponadto, zgodnie z art. 180 ust. 2 Konstytucji RP, przeniesienie sędziego na inne stanowisko jest możliwe tylko w przypadkach określonych w ustawie. Artykuł 35 § 3 uSN normuje natomiast jedynie kompetencję Pierwszego Prezesa SN do wyznaczenia sędziego do orzekania w innej izbie Sądu Najwyższego, ale nie określa żadnych warunków ani przesłanek skorzystania z niej. Może to zatem prowadzić do wielokrotnego wyznaczenia tego samego sędziego Sądu Najwyższego do rozpatrywania dowolnie określonej ilości spraw w innej izbie przez czas nieokreślony, skoro sędzia ma podejmować czynności w sprawach przydzielonych mu do orzekania w okresie wyznaczenia - także po upływie okresu wyznaczenia.

Z uwagi na deficyt treści normatywnej przepis ten pozwala także na cykliczne wyznaczanie sędziego do orzekania w innej izbie na okres sześciu

miesiący po upływie kolejnych sześciu miesięcy orzekania w izbie macierzystej. Ma to taki sam efekt, jakby sędzia został na stałe przeniesiony do innej izby bez swojej zgody, do czego ani Konstytucja RP, ani przepisy ustawy o Sądzie Najwyższym nie upoważniają Pierwszego Prezesa SN. Analizowane unormowanie pozostaje zatem w sprzeczności z zasadą nieprzenoszalności sędziów wynikającą z art. 180 ust. 2 Konstytucji RP z uwagi na brak przesłanek określających sytuację, kiedy oraz na jakich warunkach wyznaczenie może nastąpić.

Podkreślenia wymaga, że art. 35 § 3 uSN nie ogranicza uznaniowości Pierwszego Prezesa SN, co pozwala na jego arbitralne stosowanie. Wyznaczenie do orzekania bez zgody sędziego narusza zasadę niezawisłości sędziowskiej, ponieważ może nakłaniać sędziego, celem uniknięcia uciążliwości związanych z orzekaniem poza zakresem swojej specjalizacji, do podejmowania takich czynności orzeczniczych, które nie spotkają się z negatywną oceną Pierwszego Prezesa SN (na ryzyko takie wskazano w wyroku TSUE z 6 października 2021 r., C-487/19 *W. Ż.*, EU:C:2021:798 w odniesieniu do przeniesienia między wydziałami tego samego sądu).

Sąd Najwyższy miał także na względzie, że wyznaczenie do orzekania bez zgody sędziego na czas określony na podstawie art. 35 § 3 uSN prowadzi do naruszenia prawa do sądu w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 EKPC, ponieważ obniża ogólny standard prawa do sądu z perspektywy obywatela przez pominięcie aspektu kompetencyjnego. Sąd właściwie obsadzony to także sąd kompetentny w danej dziedzinie, a faktem powszechnie znanym jest, że kognicja ICNS jest odmienna od kognicji IPUS, a SSN Jolanta Frańczak nigdy nie orzekała w wydziale cywilnym sądu powszechnego, specjalizując się w rozpoznawaniu spraw z zakresu prawa pracy oraz ubezpieczeń społecznych. Ponadto, przepis art. 35 § 3 uSN w zakresie, w jakim zawiera unormowania odnoszące się do różnych i wzajemnie wykluczających się wyżej opisanych sytuacji, narusza zasady poprawnej legislacji, a przez to art. 2 Konstytucji RP.

Odnosząc się z kolei do art. 35 § 3 zdanie trzecie 3 uSN, Sąd Najwyższy stwierdził, że zawarty w tym fragmencie przepisu nakaz podejmowania przez sędziego Sądu Najwyższego wyznaczonego do orzekania w innej izbie tego Sądu

po zakończeniu wyznaczenia czynności w sprawach przydzielonych mu w tej izbie do ich zakończenia, odnosi się wyłącznie do wypadku, gdy wyznaczenie to nastąpiło za zgodą sędziego. Podziela w tym samym stanowisko wyrażone w uzasadnieniu wyżej przywołanych postanowień Sądu Najwyższego z 14 października 2025 r. Tylko taka wykładnia omawianego przepisu spełnia bowiem gwarancje ochronne wynikające z art. 180 Konstytucji RP, ograniczając do minimum stopień ingerencji art. 35 uSN w zasadę niezawisłości sędziowskiej i zasadę nieprzenoszalności sędziego.

Przemawia za nią również wzgląd na znaczenie zgody sędziego na jego wyznaczenie do orzekania w innej izbie Sądu Najwyższego, która sama w sobie także stanowi przejaw takiego ograniczenia i której udzielenie przez niego na wyznaczenie do orzekania w innej izbie może uzasadniać również obowiązek dokonywania, po zakończeniu wyznaczenia, czynności w sprawach przydzielonych mu w wyznaczonej Izbie do czasu ich zakończenia.

Przepis art. 35 § 3 uSN, przewidując wyznaczenie sędziego do orzekania w innej izbie za jego zgodą, wskazuje, że może to nastąpić na „czas określony”, a w przypadku wyznaczenia do orzekania w innej izbie bez zgody sędziego stanowi o okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy w roku. Nie można jednak nie dostrzec, że użyty w tym przepisie termin „czas” stanowi synonim terminu „okres”, wobec czego zdanie trzecie w art. 35 § 3 uSN posługujące się sformułowaniem „po upływie okresu wyznaczenia” obejmuje także wypadek upływu czasu, na który nastąpiło wyznaczenie. Jest przy tym oczywiste, że w zdaniu pierwszym art. 35 w § 3 uSN użyte zostało słowo „czas” w znaczeniu „okres” ze względów językowych (uniknięcie niezręcznej zbitki „określony okres”). Odmienne podejście do wykładni art. 35 § 3 uSN - zakładające, że powinność podejmowania czynności przez sędziego po zakończeniu wyznaczenia go do orzekania w innej izbie rozciąga się także na wyznaczenie go bez jego zgody - powodowałaby, że przepis ten jawiłby się jako niezgodny z powołanymi wyżej przepisami Konstytucji RP.

Ponadto, odmienne rozumienie art. 35 § 3 zdanie trzecie uSN wypaczałoby sens i znaczenie okresu ochronnego przewidzianego w zdaniu 2 tego przepisu,

ponieważ prowadziłoby do przekroczenia granic maksymalnego okresu wyznaczenia do orzekania w innej izbie Sądu Najwyższego.

Pomimo tego, że Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zarówno przed jak i po wydaniu zarządzenia nr 22/2023 nie występował do SSN Jolanty Franczak o wyrażenie zgody na wyznaczenie do rozpoznania spraw w ICSN oraz niezależnie od tego, czy sprawy wyznaczone w wykonaniu tego zarządzenia mieszczą się w zakresie kompetencji merytorycznych tego sędziego, z uwagi na troskę o interes stron oraz dobro wymiaru sprawiedliwości związane z długotrwałością oczekiwania na rozpoznanie skargi kasacyjnej, SSN Jolanta Frańczak wyraziła w trakcie posiedzenia zgodę na rozpoznanie przydzielonych jej spraw. Zgoda taka – w obliczu niekonstytucyjności art. 35 § 3 uSN – nie jest jednak wystarczająca do uznania składu sądu ukonstytuowanego na podstawie samego zarządzenia PPSN nr 22/2023 za skład sądu ustanowiony zgodnie z ustawą. Konieczne jest zatem zainicjowanie przez Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej procedury wyznaczenia SSN Jolanty Frańczak do orzekania w tej konkretnej sprawie za jej zgodą.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Dariusz Dończyk

Jolanta Frańczak

Monika Koba

(A.G.)

[a.ł.]